

Nr 108.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1923 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av statsverkets räkenskapsår.

(4:e avd.)

Uti en till riksdagen den 9 mars 1923 avlåten proposition (nr 182), vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, begärt riksdagens yttrande rörande omläggning av räkenskapsåret för statens verk och myndigheter, med undantag för de affärsdrivande verken, till att omfatta tiden 1 juli—30 juni.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 23 maj 1922 (nr 166) har riksdagen i anledning av vissa inom riksdagen väckta motioner angående ändrade bestämmelser rörande statsrevisionen m. m., avseende utökning av dess ledamöters antal, utsträckning av tiden för dess sammanträde, utvidgning av dess revisionella befogenhet samt frågan om dess granskning såsom grund för utkrävande av konstitutionellt ansvar m. m., anhållit, att Kungl. Maj:t ville angående statsrevisionens verksamhet och förutsättningarna för densamma låta verkställa utredning uti vissa i skrivelsen närmare angivna avseenden ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Innan den begärda utredningen angående omläggning av statsrevisionen igångsättes, torde det vara nödvändigt att först taga ståndpunkt till den i förenämnda skrivelse särskilt avhandlade, för statsrevisionen och dess verksamhet viktiga frågan om förhållandet mellan statens räkenskapsår och dess budgetår. Sistnämnda spörsmål har för den skull ansetts böra upptagas till avgörande vid innevarande riksdag.

För tiden till och med år 1922 sammanföll statens räkenskaps- och budgetår med kalenderåret. Då 1921 års riksdag fattade beslut om budgetårets omläggning till att omfatta perioden 1 juli—30 juni, *Bihang till riksdagens protokoll 1923. 6 saml. 57 häft. (Nr 108—109.)* 1

förutsattes emellertid, i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition i ämnet, att kalenderåret fortfarande skulle vara räkenskapsår.

Riksdagen har i förutnämnda skrivelse den 23 maj 1922 berört denna fråga och har därvid till en början erinrat om, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juni 1921 (nr 334) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av budgetåret i fråga om sagda omläggnings inverkan på räkenskapsåret för statens verk och myndigheter anfört bland annat följande:

»Med hänsyn särskilt till nödvändigheten av att för varje räkenskapsår fullt avslutade riksräkenskaper och fullständigt utarbetad rikshuvudbok — vars färdigställande hittills i regel dragit en tid av över 9 månader — skola kunna föreläggas riksdagens revisorer till granskning, skulle enligt Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag kalenderåret bibehållas såsom räkenskapsår. Budgetredovisningen åter — vilken till och med år 1919 ingick såsom en del av rikshuvudboken, men som numera framlägges i särskild ordning — skulle givetvis avse själva budgetåret. Riksdagen har ansett sig även i denna del kunna giva sin anslutning till propositionen. Det bör uppmärksammas, hurusom rikshuvudboken och budgetredovisningen fylla två från varandra skilda huvuduppgifter. Medan rikshuvudboken innefattar eller åtminstone bör innefatta en redovisning av hela statskapitalet ävensom storleken av de värdeförändringar, som detsamma under vederbörande räkenskapsår undergått, utgör budgetredovisningen en räkenskapsmässig uppställning, utvisande utfallet av ett visst års budget i jämförelse med de i riksstaten beräknade olika inkomst- och utgiftsposterna. Enligt riksdagens mening synes något principiellt eller praktiskt hinder icke föreligga för att de tidsperioder, för vilka rikshuvudboken och budgetredovisningen uppgöras, icke sammanfalla.»

Enligt förenämnda skrivelse har väl 1922 års riksdag funnit detta uttalande rörande rikshuvudbokens och budgetredovisningens olika ändamål äga sin riktighet. Efter att hava berört spörsmålet om budgetredovisningens kompletterande med vissa dispositionsbokföringsuppgifter har emellertid sagda riksdag till behandling upptagit frågan, huruvida det trots budgetårets omläggning kunde anses lämpligt att bibehålla kalenderåret såsom räkenskapsår för statens verk och myndigheter, vilkas av Kungl. Maj:t utfärdade specialstater måste i anslutning till statsregleringen gälla för budgetår och ej för kalenderår, och härvid anfört följande.

Såsom framginge av riksdagens förut återgivna uttalande år 1921 hade riksdagen såsom skäl för bifall till Kungl. Maj:ts då föreliggande förslag om bibehållande av dessa verks och myndigheters räkenskaper vid kalenderår framhållit nödvändigheten av, att för varje räkenskapsår fullt avslutade riksräkenskaper skulle kunna föreläggas riksdagens revisorer till granskning. Riksdagen, som till fullo erkände vikten av, att

revisorerna under sitt arbete ägde tillgång till avslutade riksräkenskaper, ansåge sig dock kunna sätta i fråga, huruvida man för att ernå detta syfte borde uppgiva kravet på, att sagda räkenskaper — åtminstone i vad de avsåge redovisning av medel, tillhörande statsregleringen — skulle omfatta samma tid som denna. Riksdagen ville i sådant avseende erinra, att enligt § 14 i den av riksdagen för dess revisorer antagna instruktion det bland annat ålåde revisorerna att efterse och granska, huruvida utgifterna överensstämde med *stat och författningar*, ävensom att huvudsakligen granska *dispositionerna, förvaltningen* och resultatet på det hela.

Det syntes riksdagen ligga i öppen dag, att en dylik granskning knappast skulle kunna fylla sin uppgift, därest de med verifikationer försedda specialräkenskaperna hänförde sig till en annan tidsperiod än budgetredovisningen. Man hade i den senare, som uppgjordes för perioden 1 juli—30 juni, att röra sig med inkomst- och utgiftsbelopp, vilka vore redovisade allenast efter inkomstittlar och beviljade anslag, men de specialräkenskaper, med ledning av vilka dessa anslags behöriga användning skulle av statsrevisorerna granskas, skulle med sina verifikationer fortfarande hänföra sig till kalenderår. Även ur andra synpunkter, exempelvis med avseende å ämbetsmyndigheternas medelsförvaltning, syntes en anordning med skilda redovisningsår för budgetredovisning och specialräkenskaper komma att medföra påtagliga olägenheter.

Fastställdes budgetåret såsom räkenskapsår för statens ämbetsmyndigheter innebure detta givetvis, att rikshuvudboken skulle upprättas för budgetår. Det syntes emellertid icke vara nödvändigt, att densamma tillhandahölles riksdagens revisorer redan vid revisionens början, utan torde det, enligt vad riksdagen inhämtat, vara fullt tillräckligt om så skedde senare under revisionens fortgång.

Att vissa svårigheter ur arbetsbelastningssynpunkt måste övervinnas, därest man med budgetåret såsom räkenskapsår skulle kunna hinna avsluta statsräkenskaperna till den tid, då riksdagens revisorer sammanträdde, hade riksdagen ingalunda förbisett. Med hänsyn till det anförda hade riksdagen dock ansett sig böra hemställa om att en utredning måtte komma till stånd i syfte att utröna, om och på vad sätt i samband med den av riksdagen beslutade omläggningen av budgetåret ett fastställande av detta såsom räkenskapsår för statens verk och myndigheter skulle kunna möjliggöras.

Då riksdagens förenämnda skrivelse den 9 juni 1922 anmäldes för Kungl. Maj:t, erhöll riksräkenskapsverket befallning att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning angående de åtgärder, som erfordrades, för att efter omläggningen av statsregleringsperioden till tiden 1 juli—30 juni

de förvaltande verken och myndigheternas årsränskaper ävensom rikshuvudboken måtte avse statsregleringsåret, samt för att rikshuvudboken måtte föreligga avslutad den 1 november det år, varunder den ifrågakommande statsregleringsperioden utginge.

Departementschefen anför följande:

»Såsom framgår av vad jag nu anført, hava endast få ämbetsmyndigheter haft något av större vikt att invända mot en omläggning av statens räkenskapsår till samma tidsperiod som budgetåret eller tiden 1 juli—30 juni. Det långt övervägande flertalet har antingen direkt uttalat sig för en sådan omläggning eller ock i stort sett ej haft något att erinra däremot.

För egen del har jag funnit det vara ett naturligt önskemål, att efter omläggningen av budgetåret till tiden 1 juli—30 juni jämväl räkenskapsåret omläggas till samma tidsperiod. Endast om starka skäl tala mot ett sammanförande av budget- och räkenskapsår synes man böra frångå denna ordning.

Skiljer man budget- och räkenskapsår, blir förhållandet, att statens i budgetredovisningen upptagna kapital, vari bland annat ingår statsverkets kassafond, kommer att hänföra sig till en annan tidpunkt än det i rikshuvudboken redovisade statskapitalet, vilket i viss mån skulle försvåra bedömandet av det statsfinansiella läget.

En annan olägenhet av skilda budget- och räkenskapsår är den av riksdagen redan berörda svårigheten att kunna med tillhjälp av de för en tidsperiod upprättade, med verifikationer försedda specialränskaperna granska användningen och förvaltningen av de för en annan period beviljade riksstatsanslagen. För alla de verk, vid vilka statsbokföringsreformen ännu ej är genomförd och vid vilka räkenskaperna fortfarande upprättas allenast årsvis, måste för en granskning inom statsrevisionen av medelsdispositionerna en särskild halvårsavslutning vidtagas, vilken givetvis skulle kräva ett betydande extra arbete. Även beträffande de ämbetsmyndigheter, som hava sina räkenskaper lagda enligt det nya systemet, kvarstår den olägenheten, att man vid en specifik anslagsgranskning måste använda månadsredovisningar, tillhörande tvänne olika årsränskaper.

De invändningar, som anförts mot en omläggning av räkenskapsåret till budgetår, hava icke varit av principiell natur utan så gott som uteslutande rört sig om svårigheterna att få räkenskaperna och rikshuvudboken färdiga i tillräckligt god tid för riksdagens revisorers granskning.

Det är emellertid ej nödvändigt, att alla räkenskaper, vilka äro

underkastade granskning av riksdagens revisorer, skola samtidigt och redan vid revisionsförrättningens början överlämnas till revisorerna. Såsom riksdagen i den förut refererade skrivelsen den 23 maj 1922 omförmält, kan sålunda rikshuvudboken behöva avlämnas först under revisionens fortgång, förslagsvis den 1 november.

Att efter en omläggning av räkenskapsåret till tiden 1 juli—30 juni vissa svårigheter ur arbetsbelastningssynpunkt förefinnas för riksräkenskapernas färdigställande i tillräckligt god tid för statsrevisionens granskning, kan icke bestridas. Svårigheterna synas dock icke vara större, än att de med god vilja och lämpliga anordningar kunna övervinnas.

Vad till en början angår den från en del myndigheter framhållna olägenheten av omläggningen, att den med bokslutsarbetet sysselsatta personalen skulle få möjligheten till semesterledighet under sommaren beskuren samt bliva utsatt för arbetsforcering under den varma årstiden, torde något hinder för beredande av semester för sagda personal under försommaren i allmänhet icke förefinnas. Detta gäller framför allt riksräkenskapsverket, som ej i full utsträckning kan påbörja bokslutsarbetet, förrän räkenskapsmaterialet inkommit från övriga verk. Åtskilliga verk skulle enligt den av riksräkenskapsverket uppgjorda planen hava avgivit sin huvudbok så tidigt som den 1 augusti, varefter semester ju kunde uttagas.

Beträffande de av vissa länsstyrelser påpekade svårigheter, som skulle uppkomma därigenom att bokslutsarbetet efter räkenskapsårets omläggning på föreslaget sätt skulle infalla samtidigt med de under månaderna juli och augusti forcerade förarbetena för provningsnämndernas sammanträden, torde böra erinras om den betydande lättnad, som beretts länsstyrelserna genom den framflyttning med icke mindre än två månader av tiden för avslutandet i länen av sagda nämnders arbeten, vilken beslöts vid 1922 års riksdag.

Med anledning av den av riksräkenskapsverket framställda invändningen mot den ifrågasatta omläggningen av räkenskapsåret, att denna omläggning skulle utgöra hinder för budgetredovisningens framläggande inom tre månader efter budgetårets utgång, ber jag få framhålla, att, ehuruval nämnda redovisning torde utan olägenhet kunna avlämnas till statsrevisionen något senare än den 1 oktober, ett dylikt uppskov icke synes behöva i regel ifrågakomma, detta med hänsyn såväl till de arbetskrafter, vilka stå ämbetsverket till buds, som ock till de lättnader för budgetredovisningens upprättande, vilka vunnits genom införandet av månatliga redovisningar. Beträffande särskilt riksräken-

skapsverkets personalfråga vill jag allenast påpeka, att såsom ett viktigt syfte med sammanförandet i ett verk av kammarrättens revisionsavdelning och statskontorets riksbokslutsbyrå framhållits just, att under den tid, då arbetet behövde forceras å bokslutet, därför kunde användas lämplig del av revisionsavdelningens personal. Och vad angår riksräkenskapsverkets uttalande, att det skulle bliva nödvändigt att i vissa fall till förebyggande av felaktigheter i primärräkenskaperna från riksräkenskapsverket detachera bokslutspersonal till vederbörande verk för att där biträda vid räkenskapernas upprättande, vill det synas, som om riksräkenskapsverket i detta sammanhang underskattat de fördelar, som statsbokföringsreformen medfört. På grund av sagda reform har ju nämligen, förutom den lättnad, som åstadkommits genom räkenskapernas uniformering, förenkling och överskådligare uppställning, beretts möjlighet att genom avgivande av månatliga medelsredovisningar, vilka i riksräkenskapsverket kunna granskas månad efter månad, successive under årets lopp få eventuella felaktigheter i redovisningarna undanröjda, till fördel för upprättandet av årsräkenskapen.

Det synes svårt att förklara, att en arbetsomläggning, som i och för sig ej medför någon direkt ökning i den utkrävda arbetsprodukten utan endast en koncentrerings av vissa delar av arbetet inom en kortare tidrymd, skulle kunna kräva en så avsevärd förstärkning av arbetskraften, som riksräkenskapsverket angivit. Jag kan också så mycket mindre biträda en sådan uppfattning, som enligt min mening den ifrågasatta omläggningen snarast skulle onödiggöra visst dubbelarbete, som är förenat med att bibehålla räkenskapsåret vid kalenderår. Om nämligen kassafondens ställning skall kunna redovisas jämväl i rikshuvudboken — och jag förutsätter, att ett sådant krav ej kan eftergivas — måste nämligen för sistnämnda fall vid kalenderårets utgång upprättas en särskild avslutning av riksstatstitlarna, vilken skulle bliva obehörlig, om både budget- och räkenskapsår utlöpte den 30 juni.

På nu anförda skäl finner jag personalfrågan för riksräkenskapsverkets del ej böra tillmätas någon avgörande betydelse för bedömandet av det föreliggande huvudspörsmålet. I fråga om övriga verk och myndigheter torde man, med bortseende tillsvidare från affärsverken, om vilka jag strax skall yttra mig, kunna utgå från att, om överhuvudtaget på grund av räkenskapsårsomläggningen några kostnader för förstärkta arbetskrafter komma att uppstå, dessa komma att uppgå till skäligen obetydliga belopp.

Vad riksräkenskapsverket anfört därom, att en omläggning av räkenskapsåret komme att medföra, att tillsvidare måste anstå med till-

tänkt komplettering av rikshuvudboken med en fond för kronans publika hus, är denna invändning av underordnad betydelse, enär den framförda frågan ännu befinner sig på ett förberedande stadium. Då utredningen i sinom tid föreligger färdig, lärer räkenskapsårets förläggning icke komma att utgöra något som helst hinder för förslaget förverkligande.

Bland i övrigt anförda skäl mot räkenskapsårets förläggande till budgetåret torde jag vidare böra erinra om att från vissa länsstyrelser och andra ämbetsmyndigheter ifrågasatts, att en omläggning av statens räkenskapsår borde föra med sig en omläggning av vissa kommunala myndigheters och inrättingars samt mer eller mindre enskilda institutioners räkenskaper. Utan att uttala någon mening om en dylik omläggnings ändamålsenlighet vill jag framhålla, att den ej står i sådant samband med frågan om statens räkenskapsår, att anledning föreligger att i detta sammanhang närmare ingå härpå. Beträffande frågan, hurvida räkenskapsårsomläggningen skulle komma att påkalla förändring av statistiken i ytterligare mån än som betingas redan av budgetårets omläggning, vill jag endast erinra, att statistiska centralbyrån icke — vare sig i sitt utlåtande rörande budgetårets omläggning eller i sitt yttrande angående förändringen av räkenskapsåret — anført några skäl från statistisk synpunkt mot omläggningarna ifråga.

Om jag alltså å ena sidan finner de av mig nu berörda erinringarna mot en omläggning av räkenskapsåret till tiden 1 juli—30 juni av mindre betydelse i förhållande till de skäl, som enligt min mening tala för en dylik omläggning, vill jag å andra sidan medgiva, att från vissa av de affärsdrivande verkens styrelser, i synnerhet domänstyrelsen, framhållits olägenheter av betydenhet, som skulle följa av berörda omläggning.

De affärsdrivande verken intaga emellertid en särställning till statsregleringen, i det att de till densamma endast avböra sina nettoöverskott och från densamma få mottaga vissa kapitalökningsanslag, medan deras bruttoinkomster och utgiftsstaten ligga helt vid sidan av statsbudgeten. Vid en eventuell omläggning av statens räkenskapsår till att sammanfalla med budgetåret kan man fördenskull utan olägenhet bibehålla affärsverkens räkenskaper vid kalenderår, under den förutsättningen nämligen att, på sätt framhållits i förutnämnda inom finansdepartementet utarbetade promemoria i ämnet, räkenskapsavslutningar verkställas även vid budgetårets utgång i erforderliga delar, för att de uppgifter, som behövas för uppbyggande av affärsverkens och deras fonders konti i rikshuvudboken, skola kunna tillhandahållas riksräkenskapsverket.

Med anledning av de erinringar, som framstälts mot halvårsav-

slutningar från vattenfalls- och domänstyrelsernas sida, ber jag få framhålla följande.

Då telegraf- och järnvägsstyrelserna ansett sig kunna utan svårighet och nämnvärda kostnader åstadkomma räkenskapsavslutning per den 30 juni, synes redan detta förhållande utgöra anledning att antaga, att de svårigheter, vattenfallsstyrelsen befarat, skola vara överkomliga. Redan nu uppgöras vattenfallsverkens redovisningar för månad, och föras även huvudböckerna månadsvis. Emellertid lär fördelningen av kostnaderna för vattenfallsstyrelsen på de många olika rörelsegrenarna vara ett mycket tidskrävande arbete. Men det torde ej vara ogörligt att i en räkenskapsavslutning den 30 juni göra en dylik fördelning ganska summarisk, om den definitiva fördelningen uppskjutes till bokslutet den 31 december. Även i andra avseenden torde lättnader kunna ske beträffande räkenskapsavslutningen för första halvåret. Inventeringar behöva givetvis ej ske vid halvårsskiftet. Jag förutsätter emellertid, att vid den omläggning av vattenfallsverkens bokföring, som redan lär vara påtänkt, i syfte att vinna förenkling och centralisering, nödig hänsyn tages till möjligheten att underlätta upprättandet av avslutning vid budgetårets utgång.

Vad därefter angår domänverket, läser enligt inhämtade upplysningar möjlighet förefinnas för domänstyrelsen att genom ett utnyttjande av de till styrelsen normalt ingående rapporter utan större kostnad kunna lämna riksräkenskapsverket de uppgifter, som behövas för upprättandet av domänstyrelsens och domänfondens konti i rikshuvudboken.

I fråga om samtliga affärsverk bör för övrigt gälla, att den räkenskap, som uppgöres per den 30 juni, icke bör av riksräkenskapsverket självständigt granskas, utan bör densamma undergå revision först i samband med bokslutet per den 31 december. Det synes mig ock böra kunna ordnas så, att affärsverkens införande i rikshuvudboken grundas allenast på rapporter till riksräkenskapsverket, så uppställda i enlighet med av verket lämnade formulär, att ur desamma utan vidare kunna hämtas alla de siffror, som böra inflyta i rikshuvudboken.

Då det givetvis är av stort intresse, att affärsverkens definitiva årsresultat bliva för riksdagen ävensom för allmänheten lätt tillgängliga, bör på grundval av de fullständiga boksluten den 31 december genom riksräkenskapsverkets försorg från trycket utgivas en sammanställning av affärsboksluten i enlighet med rikshuvudbokens uppställning. I samma publikation kunna då införas de statistiska tabläerna, vilka alltså för framtiden skulle grunda sig på de definitiva räkenskapsresultaten.

Med hänsyn till vad nu anförts, synas några betänkligheter icke behöva hysas mot möjligheten att göra en omläggning av räkenskapsåret,

så att detta med undantag för de affärsdrivande verken kommer att sammanfalla med budgetåret.

Såsom framgått av den av mig lämnade redogörelsen torde man ej kunna beräkna, att rikshuvudboken skall föreligga avslutad förrän omkring den 1 november. Med denna eventualitet har riksdagen jämväl räknat i sin skrivelse i ämnet. Någon allmän förskjutning i tiden för avlämnande av budgetredovisningen torde man däremot ej behöva förutsätta. Det försenade avlämnandet till statsrevisionen av rikshuvudboken läser emellertid icke bliva till någon verklig olägenhet, då statsrevisionens huvudsakliga arbetsmaterial — specialräkenskaperna — föreligger färdigt vid revisorernas sammanträde. Av samma anledning torde ej heller vara att befara några större olägenheter, därest på grund av särskilda förhållanden under något år budgetredovisningen skulle hinna färdigställas först någon kortare tid efter den 1 oktober.

Nu berörda förhållanden torde få en avgörande betydelse, då det gäller att framdeles taga ställning till frågan om ökning av statsrevisionens sammanträdestid. Givet är att, om denna tid utsträcker att omfatta jämväl första hälften av december månad, olägenheterna av att rikshuvudboken avlämnas till statsrevisorerna först i början av november ytterligare minskas. Frågan om statsrevisionens sammanträdestid liksom om övriga förändringar beträffande revisionens verksamhet behöver emellertid icke upptagas till avgörande förrän vid 1924 års riksdag. Innan den av riksdagen begärda utredningen i dessa avseenden igångsättes, är det emellertid önskligt att erhålla uttalande, om riksdagen finner den förut berörda förskjutningen i tiden för avlämnandet av rikshuvudboken vara av den betydelse, att en omläggning av räkenskapsåret ej bör komma till stånd.

Därest nu statens huvudräkenskapsår omlägges att sammanfalla med budgetåret, blir det en given följd, att ett särskilt bokslut måste upprättas för första halvåret 1923 liksom för affärsverken en räkenskapsavslutning bör ske den 30 juni 1923. Sagda bokslut behöver emellertid icke i någon mån forceras. 1923 års statsrevisorer böra nämligen endast granska 1922 års räkenskaper, vadan arbetet med rikshuvudboken för nämnda halvår ej behöver igångsättas förrän efter det budgetredovisningen för samma tid föreligger färdig.

Sker den ifrågasatta räkenskapsomläggningen, torde under 1924 två statsrevisioner få äga rum, en för första halvåret 1923 och en för budgetåret 1923—1924.

Med hänsyn till den sålunda föreliggande möjligheten att utsträcka

tiden för upprättandet av räkenskaperna för första halvåret 1923, inklusive rikshuvudboken, torde några särskilda kostnader för arbetsförstärkning för verkställandet av sagda halvårs bokslut icke behöva beräknas.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition inhämta riksdagens yttrande rörande omläggning av räkenskapsåret för statens verk och myndigheter, med undantag för de affärsdrivande verken, till att omfatta tiden 1 juli—30 juni.»

*Utskottets
yttrande.*

Att den uppkomna frågan rörande en omläggning av statsverkets räkenskapsår till samma tidsperiod som budgetåret, d. v. s. tiden 1 juli—30 juni, underställts riksdagens prövning, har, enligt vad av propositionen inhämtas, närmast berott på den inverkan, denna fråga anses kunna utöva på statsrevisionens arbete. Särskilt har därvid begärts ett uttalande av riksdagen, huruvida en av en sådan omläggning föranledd förskjutning i tiden för avlämnandet av rikshuvudboken kunde anses vålla större olägenhet eller utgöra något väsentligare hinder för reformens genomförande.

I avseende härå vill utskottet erinra, hurusom redan av 1922 års riksdag framhållits, att det icke syntes nödvändigt att rikshuvudboken för senaste räkenskapsåret — d. v. s., efter verkställd omläggning, 1 juli—30 juni — tillhandahölles riksdagens revisorer redan vid statsrevisionens början den 1 oktober. I propositionen har nu såsom tidpunkt för rikshuvudbokens avlämnande angivits den 1 november eller dagarna däromkring. Icke ens en så jämförelsevis sen tidpunkt torde medföra någon större olägenhet för statsrevisorernas arbete. Under bestämmd förutsättning att såsom hittills de olika verkens specialräkenskaper — vilka jämte därtill hörande verifikationer utgöra statsrevisionens huvudsakliga granskningsmaterial — finnas tillgängliga vid revisionens början, torde den ifrågasatta omläggningen tvärtom i stort sett komma att medföra fördelar för statsrevisionens del. Härutinnan kan utskottet i huvudsak inskränka sig till att hänvisa till de av nästföregående riksdag gjorda uttalandena. Otvivelaktigt måste det, såsom därvid antytts, anses önskvärt, att räkenskaperna för de olika verken hänföra sig till samma tid som budgetredovisningen. Härigenom underlättas nämligen verkställandet av erforderliga jämförelser mellan de i denna förekommande, endast efter riksstaten specificerade utgiftsposterna med själva specialräkenskaperna, som lämna närmare redovisning för anslagens användning. På grund härav och då enligt sakens natur budgetredovisningen måste avse budgetåret, är det alltså, därest förutnämnda önske-

mål skall kunna uppfyllas, räkenskapsåret som måste flyttas. Från de utgångspunkter, som synas böra vara avgörande vid riksdagens ställningstagande till propositionen, torde alltså intet vara att invända mot det i densamma framlagda förslaget.

Under ärendets förberedande behandling har från vissa myndigheter framhållits, att förslagets genomförande torde komma att visa sig förenat med en del olägenheter. Vid sin omprövning av ärendet har utskottet emellertid ansett sig kunna utgå ifrån att vid de överväganden, som föregått propositionens framläggande, möjligheter befunnits föreligga till ett undanröjande eller förminskande i erforderlig grad av dessa olägenheter. På grund härav och med tagen hänsyn å andra sidan till de fördelar, som särskilt ur riksdagens synpunkt skulle stå att vinna genom en dylik omläggning, har utskottet ansett sig böra tillstyrka ett antagande från riksdagens sida av det framlagda förslaget. En synpunkt, som vid förändringens genomförande dock icke bör förbises, är dess inverkan på personalkostnaderna för de olika verken. I detta avseende måste nämligen fasthållas, att en eventuell omläggning av räkenskapsåret, lika litet som budgetårsreformen i övrigt, må föranleda någon utökning av vederbörande personal eller eljest i någon nämnvärd grad inverka i fördyrande riktning på löneutgifterna inom respektive förvaltningar.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må beträffande det riksdagen underställda förslaget rörande omläggning av räkenskapsåret för statens verk och myndigheter, med undantag dock för de affärsdrivande verken, till att omfatta tiden 1 juli—30 juni i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, vad här ovan blivit i ämnet anfört.

Stockholm den 15 maj 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, J. Nilsson*
i Skottlandshus, *H. F. Lamm, O. U. B. Olsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, J. Nilsson*
i Malmö, *O. Bergqvist, K. A. Tengdahl, K. E. Andersson* i Eliantorp och *C. Johansson*
i Hälsingborg samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, J. Jönsson*
i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *S. Bengtsson* i Norup,
J. D. Norman, L. J. Carlsson-Frosterud, A. Å. Törnkvist i Karlskrona, *P. M. Olsson* i
Blädinge, *E. Andersson* i Prästbol och *S. J. Karlsson* i Nynäshamn.

Reservation

av herr *C. J. G. Swartz.*
